

Motion till riksdagen 2019/20:3388

av **Paula Bieler m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2019/20:9 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i den del som avser 5 b kap. 9 § med de ändringar som anges i motionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i den del som avser 5 b kap. 12 och 22 §§ med de ändringar som anges i motionen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värdenheters ekonomiska åtaganden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppehållstillstånd och självförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillståndstid efter avslutad forskning eller studier och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I propositionen föreslås en delvis ny och samlad lagstiftning gällande uppehållstillstånd för studier på högre nivå samt forskning, med bas i EU:s direktiv på samma område: student- och forskardirektivet. De personer som kommer till Sverige legalt för att delta i högre utbildning och forskning bör premieras. Att svenska högskolor och universitet har ett gott internationellt rykte, deltar i utbytesprogram och kan locka högpresterande studenter samt forskare bidrar i sig till en höjd kvalitetsnivå och skapar en uppåtgående spiral. Sedan systemet med studieavgifter för tredjelandsmedborgare infördes kan dessutom konstateras att de gör detta utan att ekonomiskt belasta institutionerna.

På det stora hela välkomnar Sverigedemokraterna regeringens proposition, inte minst då vi efterfrågat en ökad tydlighet i lagstiftningen samt en översyn av de villkor

som gäller för studenter samt anställda inom akademien. Samtidigt finns det delar av regeringens förslag som i vår mening bör utvecklas ytterligare, eller redan nu ändras. Det finns också anledning att särskilt se över möjligheterna till arbetsmarknadsprövning och kompetenskrav. En generell översyn av detta efterfrågas dock av Sverigedemokraterna i andra motioner, och vi ser inte att det finns en särskild anledning att initiera en process separat för sådana uppehållstillstånd som omfattas av denna proposition.

Heltäckande sjukförsäkring

I regeringens förslag ställs krav på att den som ansöker om uppehållstillstånd som gäller högst ett år ska ha eller ha ansökt om en heltäckande sjukförsäkring för att kunna beviljas tillståndet. Detta innebär att dagens krav på att inneha en försäkring, vilket gäller för gästforskare, mildras till att endast ha ansökt om detsamma. Migrationsverket lyfter i sitt remissvar bl.a. att den föreslagna ordningen innebär ett väsentligt avsteg från övriga EES-länder och ifrågasätter huruvida den motsvarar direktivet fullt ut. Både Migrationsverket och SKL lyfter dessutom risken att tredjelandsmedborgare vistas i Sverige utan giltig försäkring och utan möjlighet att betala för sjukvårdskostnader som uppstår.

Regeringen motiverar sitt förslag med en önskan om enhetlighet inom utlänningslagen och jämför med de krav som gäller för EU-blåkort, ICT-tillstånd och tillstånd för säsongarbete. Noterbart är att Sverigedemokraterna även motionerat om att endast ansökan om sjukförsäkring inte ska anses tillräcklig även för dessa kategorier. Även om så, ännu, inte har skett är det vår mening att detta är extra viktigt i fråga om uppehållstillstånd som, vilket Migrationsverket påpekar, ger en s.k. icke ekonomisk uppehållsrätt. Vi föreslår därför att lagen antas utan denna möjlighet.

Vidare delar vi Migrationsverkets kritik mot att kraven om sjukförsäkring, hur de än utformas, endast ska gälla den som söker uppehållstillstånd om maximalt ett år. Såsom myndigheten påpekar är kravet på sjukförsäkring under hela den planerade vistelsen ett tvingande krav, och avsaknad av en sådan är grund för återkallande av uppehållstillstånd. Det stämmer förvisso, som regeringen skriver, att den som avser stanna i Sverige i minst ett år i regel också folkbokförs i landet och därmed omfattas av svenska socialförsäkringar. Men som Migrationsverket påpekar räcker det att en person anländer eller skickar in sin ansökan till Skatteverket något sent för att folkbokföring ska nekast eftersom det inte längre gäller att sökanden det kommande året kan förväntas ha sin huvudsakliga dygnsvila i Sverige. Samma risk identifieras då personer beviljas uppehållstillstånd med rörelsefrihet och kan antas ha för avsikt att nyttja denna under en viss tid. Med regeringens förslag riskerar Sverige således att inte leva upp till direktivets krav samt att individer hamnar i kläm. Det är därför Sverigedemokraternas mening att kravet på sjukförsäkring ska gälla hela tillståndstiden, oaktat dess längd. Detta medför visserligen ett smärre försvårande för den enskilde men bör inte anses betungande nog att avstå jämfört med den problematik som annars kan uppstå.

Konkret föreslår Sverigedemokraterna nedan ändringar i den föreslagna lagstiftningen:

5 b kap. 9 §

För att beviljas ett uppehållstillstånd enligt 1–8 §§ ska utlänningen

1. visa att han eller hon kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa,
2. vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att han eller hon har, *eller har ansökt om*, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige,
2. visa att han eller hon har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige *under tillståndstiden*,
3. inte utgöra ett hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller allmän folkhälsa, och
4. visa vårdnadshavares medgivande, om utlänningen är under 18 år.

Fakultativa bestämmelser

Migrationsrätten som helhet nyttjar ofta fakultativa bestämmelser. En viss mån av flexibilitet kan visserligen vara önskvärt, men det ställer krav på att verktyget används med varsamhet. Sverigedemokraterna har tidigare motsatt sig fakultativa skrivningar då de kan skapa otydlighet samt innebära onödigt stora risker för utnyttjande av vad som upplevs vara luckor i lagstiftningen.

I det aktuella förslaget används fakultativa bestämmelser vid skrivningar om när uppehållstillstånd ska kunna vägras respektive återkallas. I enlighet med Sverigedemokraternas övergripande politik på området är det vår mening att den sortens överträdelser som omfattas av berörda paragrafer inte ska ge möjlighet till undantag. För ordning och reda inom migrationspolitiken krävs att regler efterlevs och att den som en gång överträtt dem inte ges en ny chans att göra detsamma. Vi kan inte heller se någon anledning till varför ett uppehållstillstånd skulle beviljas i det fall den utbildning eller anställning som utgör grund för tillståndet redan på förhand kan antas brista på sådana sätt som beskrivs. Det är därför vår mening att regeringens förslag bör ändras avseende de fakultativa skrivningarna i 12 samt 22 §§.

5 b kap.

12 §

5 b kap. 12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *får* vägras om värdenheten

1. har blivit påförd en sanktion för att ha haft en utlänning anställd utan nödvändiga tillstånd,

2. har blivit påförd en sanktion för att ha lämnat oriktiga uppgifter till ledning för en myndighets beslut om skatt eller avgift och uppgifterna rör redovisning av arbete, eller

3. inte har uppfyllt sina rättsliga skyldigheter beträffande social trygghet, skatter, arbetstagares rättigheter eller arbetsvillkor.

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *får* också vägras om

5 b kap. 12 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *ska* vägras om värdenheten

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *ska* också vägras om

1. anställningsvillkoren är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen,
2. det finns grundad anledning att anta att utlänningen avser att vistas i Sverige av andra skäl än dem som ansökan avser,
3. värdenheten huvudsakligen har inrättats eller drivs för att underlätta inresan för utlänningen, eller
4. värdenheten håller på att avvecklas eller har avvecklats genom en konkurs eller om värdenheten inte bedriver någon ekonomisk verksamhet.

5 b kap.

22 §

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *får* återkallas om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

Ett uppehållstillstånd enligt 3 § *får* också återkallas om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Ett uppehållstillstånd enligt 1–6 §§ *ska* återkallas om det finns grund för avslag enligt 12 § första stycket eller andra stycket 1, 3 eller 4.

Ett uppehållstillstånd enligt 3 § *ska* också återkallas om utlänningen inte har gjort godtagbara framsteg i sina studier.

Värdenheters ekonomiska åtaganden

Även gällande värdenheters ekonomiska åtaganden väljer regeringen att inte införliva de bestämmelser som direktivet möjliggör. Sverigedemokraterna delar förvisso ståndpunkten att en värdenhet inte kan förväntas bära ansvaret att säkerställa samtliga gäststudenters eller gästforskarens utresa ur landet efter att uppehållstillståndet löpt ut, särskilt då det finns en möjlighet att stanna efter avslutade studier/forskningsuppdrag. En strikt ersättningsskyldighet då personer avviker bör således undvikas. Det är dock rimligt att värdenheterna åläggs en skyldighet att informera och påminna om lagliga förfaranden för personerna i samband med tillståndets utgång eller tidpunkten för förnyelse. Om så inte sker bör organet eller värdenheten anses ersättningsskyldig till den grad direktivet tillåter. Även i de fall ett enskilt organ eller enhet återkommande har avvikande personer bör ersättningsskyldighet inträda då det kan antas att aktören bedriver en oseriös verksamhet, i vart fall i denna del. Regeringen bör således utreda och återkomma med lagförslag i denna riktning.

Uppehållstillstånd och självförsörjning

Direktivet möjliggör avseende uppehållstillstånd på grund av praktik krav på värdenheten att åta sig ansvar för kostnader för kost och logi. Även här delar Sverigedemokraterna regeringens bedömning att just en sådan ordning bör undvikas. Däremot bör det tydligare ställas krav på att utläningar förväntas ordna med försörjning på egen hand, och inte ska belasta den svenska välfärden. Uppehållstillstånd bör därför kunna återkallas i de fall de personer som är här på de grunder som berörs i propositionen inte kan försörja sig själva. Regeringen bör utreda hur detta på bästa sätt tydliggörs och återkomma med lagförslag i denna riktning.

Tillståndstid efter forskning eller studier

Den föreslagna lagstiftningen innebär att tiden för ett uppehållstillstånd efter avslutad forskning eller avslutade studier sätts till ett år, givet att inget annan särskilt stadgas. En sådan tidsram bör anses tämligen givmild givet att en stor del av de som genomför en kvalificerad utbildning på svenska lärosäten kan antas vara eftertraktade på arbetsmarknaden. En kortare tids uppehållstillstånd efter avslutade studier eller slutförd forskning bör därför anses motiverat. Sverigedemokraterna har i sin generella motion om arbetskraftsinvandring förslag om att en tidsfrist på tre månader ska gälla för den som befinner sig mellan två anställningar, och vi anser i grunden att samma tidsfrist borde vara aktuell i detta fall. Eftersom direktivet slår fast en miniminivå om nio månader är det dock vår mening att regeringens förslag revideras till just nio månader. Samtidigt bör den möjlighet som finns i direktivet att ställa krav på att efter tre månader styrka att det finns en reell möjlighet till arbete eller näringsverksamhet, samt att detta ska ha koppling till de studier eller den forskning som avslutats, utnyttjas. Därtill är det vår mening att en ansökan om nytt uppehållstillstånd bör ha lämnats in 30 dagar innan det tidigare tillståndet löper ut. Vi noterar att direktivet tydligt slår fast att den person som lämnat in en ansökan i tid ska ges laglig rätt att kvarstanna i avvaktan på utfärdande av examensbevis eller liknande dokument som krävs för att den nya ansökan ska beviljas. Därmed ser vi inte att de risker som bl.a. Förvaltningsrätten i Stockholm påtalat behöver uppstå. Sammantaget menar Sverigedemokraterna att det finns fog för att på nytt se över lagstiftningen i denna del och att i högre grad nyttja direktivets möjligheter i syfte att säkra övergången från studier eller forskning till annat arbete utan längre uppehåll.

Paula Bieler (SD)

Jonas Andersson i Skellefteå (SD)

Jennie Åfeldt (SD)